

Bastion XXXI. U Božích muk

C) záznam, analýza a interpretace veřejného prostoru v Praze

A. Bartáková, A. Bažant, J. Matoušek, D. Poloch

U3 Teorie 2015

Bastion U Božích muk je součástí středověkého opevnění Nového Města pražského, které se dochovalo dodnes mezi Vyšehradem a Karlovem. V roce 2011 byl revitalizován podle návrhu atelieru MCA v rámci širší koncepce obnovy celé přilehlé oblasti.

Samotný bastion má tvar lichoběžníka o délce zhruba sto metrů a šířce od deseti do patnácti metrů. Jeho striktní vymezení je tvořeno hradbou, která ze všech stran významně převyšuje okolní terén. Výjimkou je jen severovýchodní část, kde je umístěn hlavní vstup. Významným bodem celého bastionu je železobetonová novostavba restaurace, která se na východě zařezává do terénu a na západě se otevírá výhledům velkou prosklenou plochou, ze kterou pokračuje travnatá plocha až k okraji bastionu. Další vstupy do prostředí jsou už velmi subtilní a respektují cihelně-kamennou podstatu místa. Jedná se především o nezbytně nutné prvky jako zábradlí, lavičky nebo odpadkové koše, jejichž minimální design je přizpůsoben okolí svým materiálem – rezavým železem. Možná nejdůležitějším prvkem genia loci jsou však výhledy, které bastion zprostředkuje.

Kromě vstupů zamýšlených, se však na bastionu vyskytuje množství následně vzniklých nedostatků, které působí rušivě a oslabují jeho celkový účinek na návštěvníka. V první řadě jde o restauraci, a to i přesto, že stavba, v níž je umístěna, do prostředí skvěle zapadá. Původně se totiž měla stát literární kavárna se zázemím pro pořádání kulturních akcí. Jistá výlučnost luxusní restaurace a navíc okázalost jejího vybavení a naleštěného nádobí však ovládá celý prostor bastionu, a tak může příchozí nabýt dojmu, že tam není vítán. S provozem restaurace je navíc spojena i otevřací doba celého komplexu (11-24h), která do značné míry omezuje možnost využití veřejného prostoru.

Další komplikaci způsobuje neuspokojivý technický stav hradeb, jejichž částečné zřícení si vyžádalo znepřístupnění zhruba třetiny travnaté plochy. To bylo navíc provedeno nepříliš estetickým drátěným plotem, který bastion přetíná a brání výhledům i přístupu na točité schodiště v severozápadním rohu.

Bastion je ale jen malou částí rozsáhlejšího celku hradeb, které se táhnou od Albertova až k Nuselskému mostu. Komplikovanost a zanedbanost okolního území spolu s jeho nesnadnou prostupností zavinily, že není možné vnímat význaný lineární prvek města kontinuálně, ale pouze v jednotlivě přístupných částech. Bastion U Božích muk se tak stává jen jakýmsi bodem, který zmiňovaný úsek hradeb reprezentuje. Svým významem však dále potlačuje vnímání liniovosti celého území.

Zpřístupněním koruny hradeb pro pěší by došlo k většímu propojení s okolní městskou strukturou, které by navíc přispělo k vnímání celkové konfigurace místa, která je nyní zbytečně skryta.

Bastion XXXI. U Božích muk

C) záznam, analýza a interpretace veřejného prostoru v Praze

A. Bartáková, A. Bažant, J. Matoušek, D. Poloch

U3 Teorie 2015

přístup k bastionu od kampusu

výhled na Vyšehrad

realizace další etapy

budova restaurace

potenciálně zpřístupnitelná cesta po hradbách

průchod skrz hradbu

pohled na střechu restarace od východu

zelené plochy jako venkovní galerie

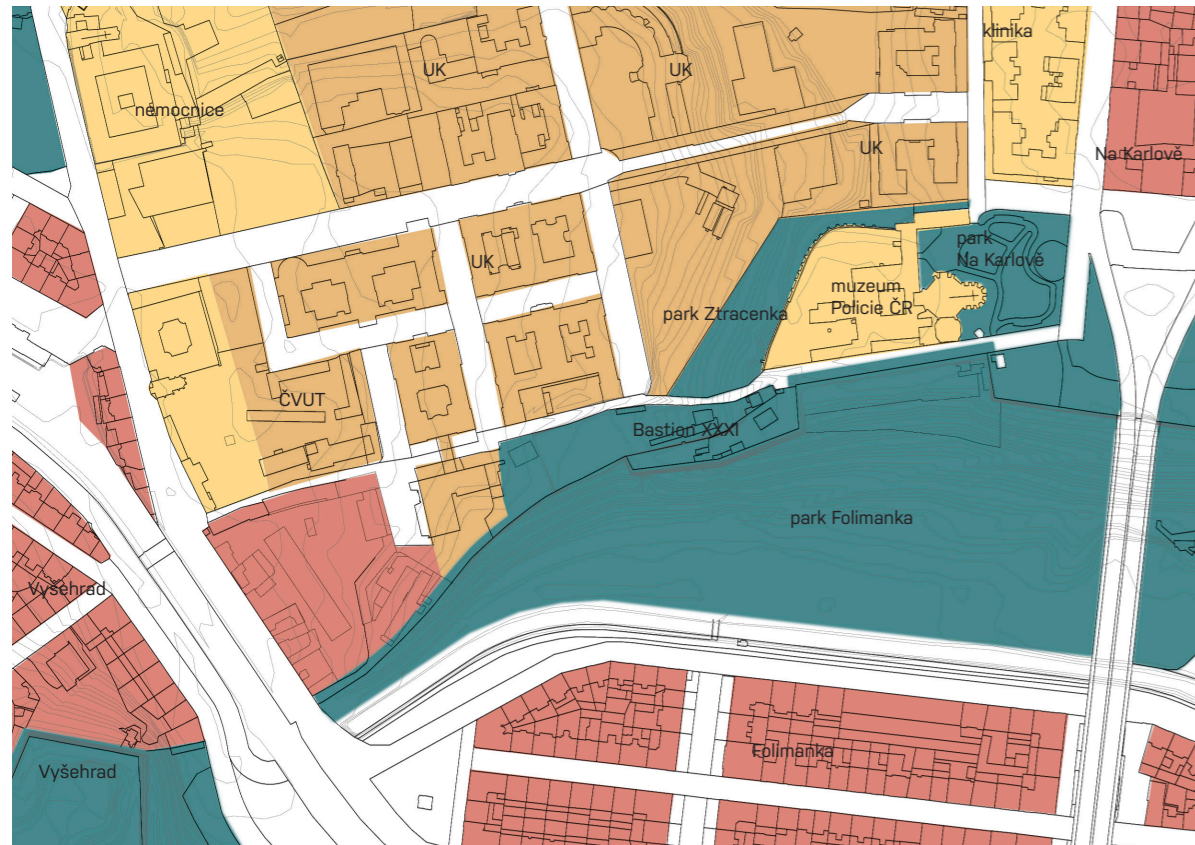
jižní svah pod bastionem

Bastion XXXI. U Božích muk

C) záznam, analýza a interpretace veřejného prostoru v Praze

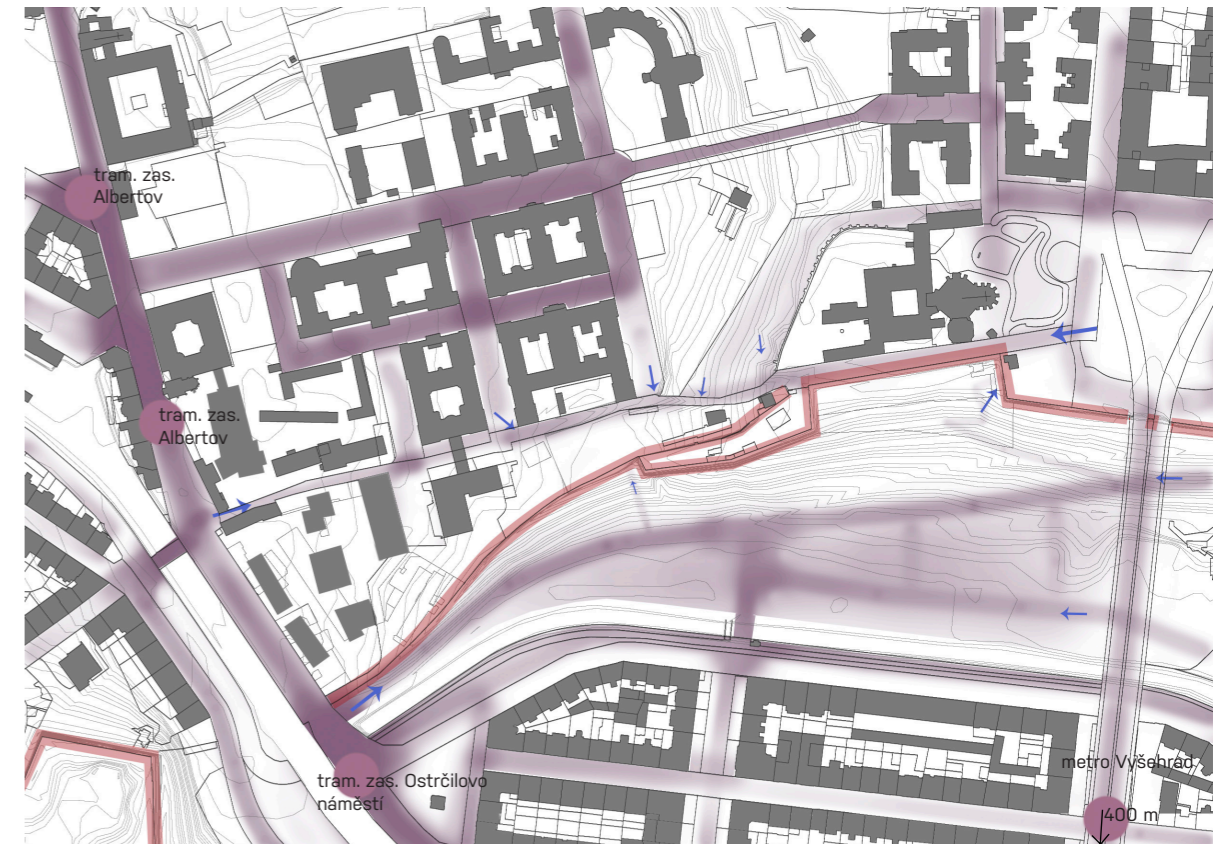
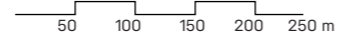
A. Bartáková, A. Bažant, J. Matoušek, D. Poloch

U3 Teorie 2015

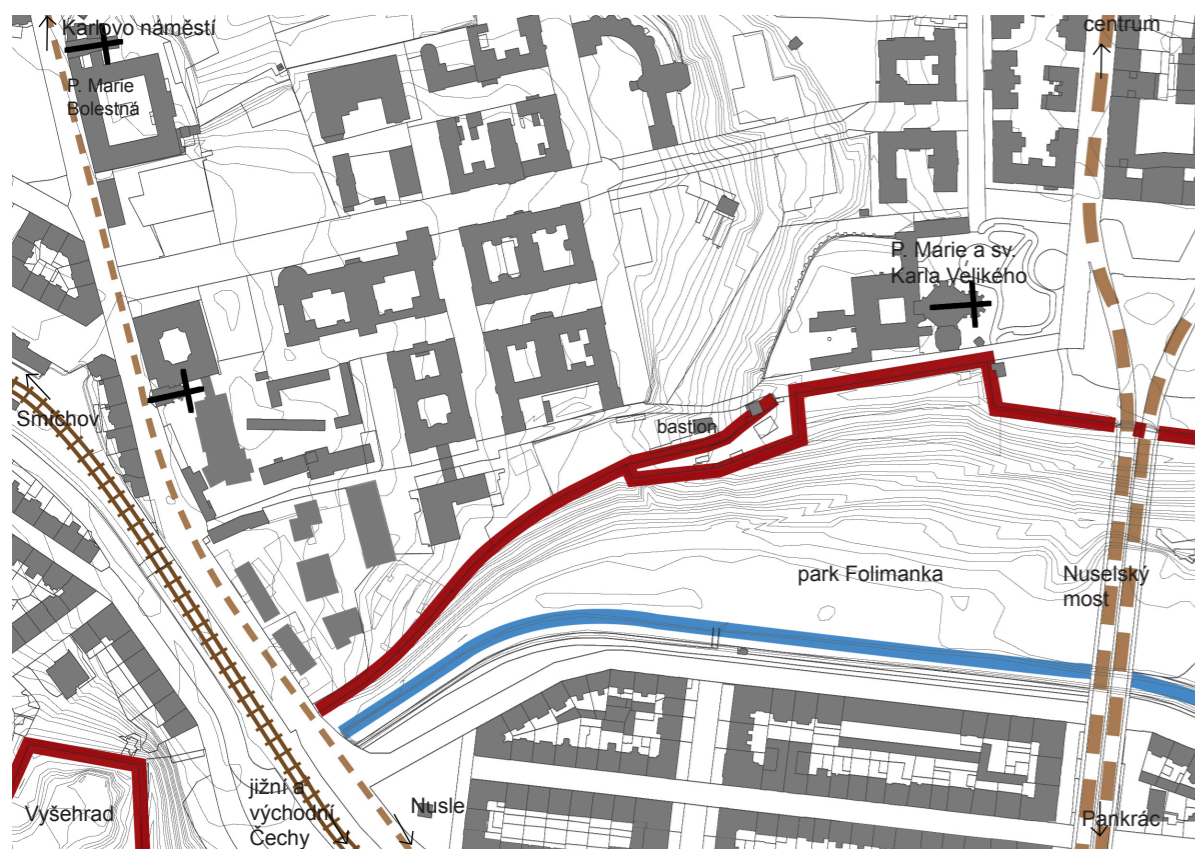
funkční celky

- bydlení
- vysoké školy
- občanské stavby
- parky
- přístupy k bastionu
- zastávky MHD
- intenzita pěšího pohybu

intenzita pěšího pohybu

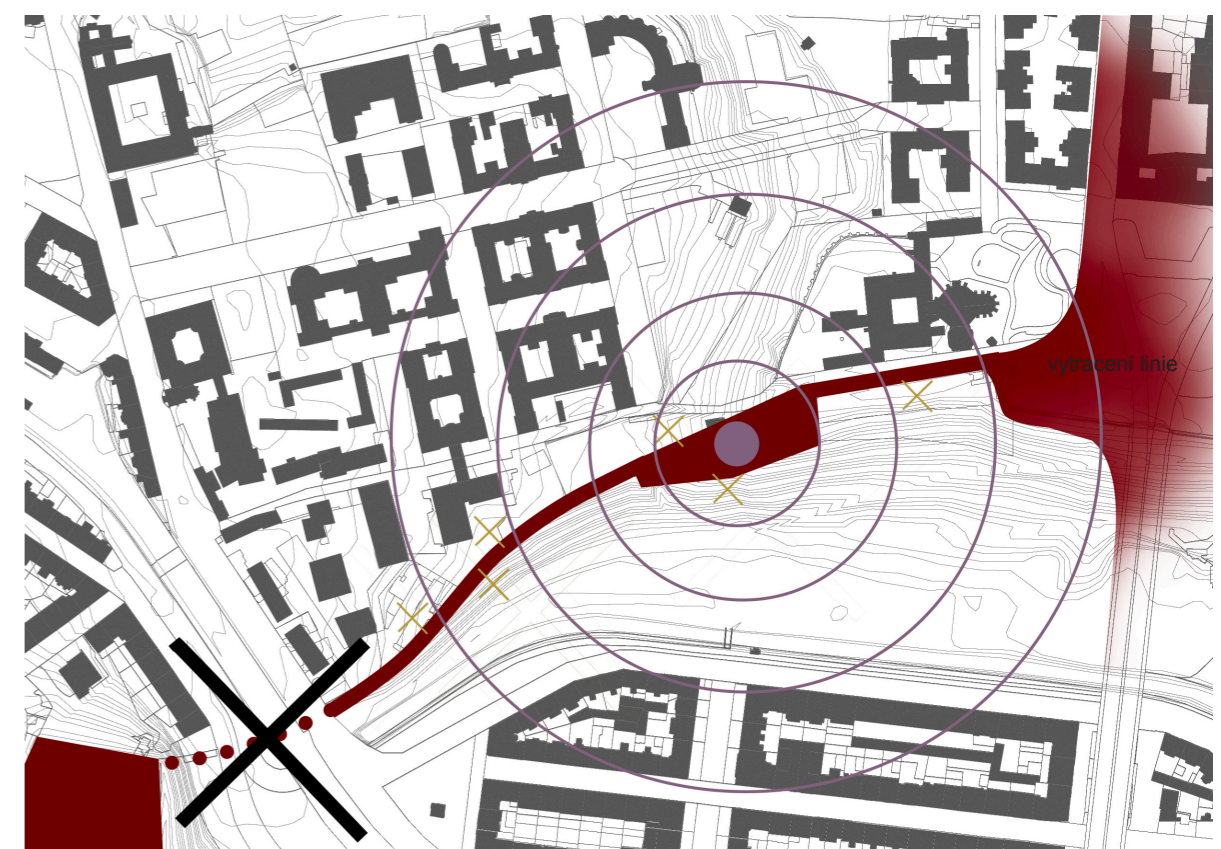
významné prvky

- + kostely
- dopravní tepny – hrozby
- železniční koridor – bariéra
- hradby – potenciál
- říčka Botič – potenciál
- linie hradeb
- vrchol hradeb
- má vliv na širší okolí
- nepřístupnost hradeb
- přerušení linie hradeb

V blízkém okolí bastionu se nachází vysoké školy, které přináší denní život do prostoru pod bastionem. Na druhé straně hradeb se nachází bytová čtvrť přinášející další aktivitu do blízkého okolí. Pomyslným středem by mohl být bastion, který je zde chápán jako vrchol linie hradeb, nyní je to ale místními obyvateli a studenty málo využívaný prostor. Dá se mluvit o nevyužitém potenciálu, kdy se hradby stávají spíše bariérou než ústředním prvkem. S napojením na park Folimanka a blízký Vyšehrad by mohly barokní hradby s bastionem Božích Buk být dalším atraktivním turistickým bodem na mapě Prahy.

výklad prostoru

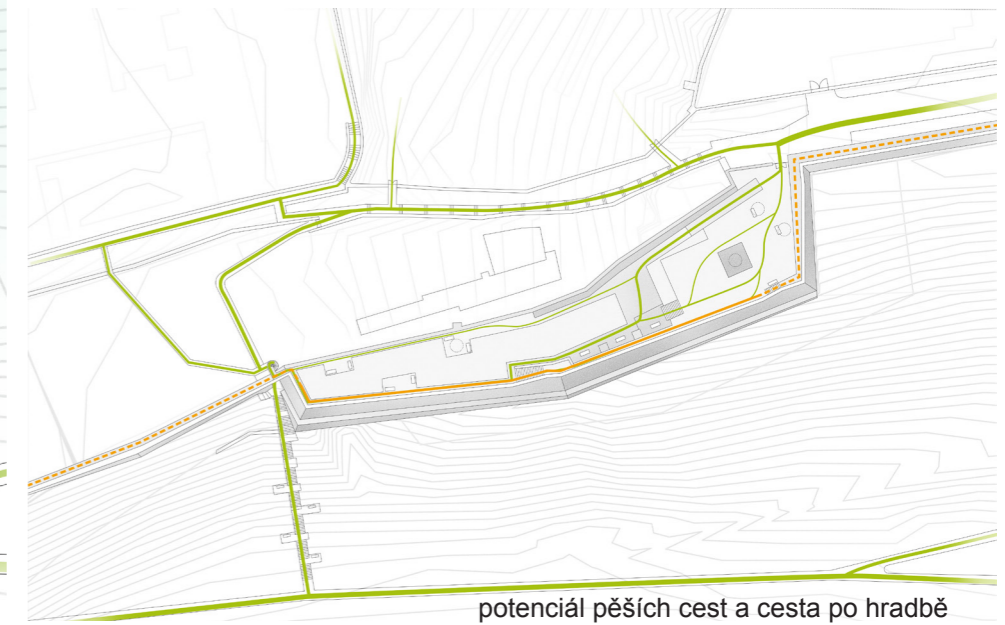
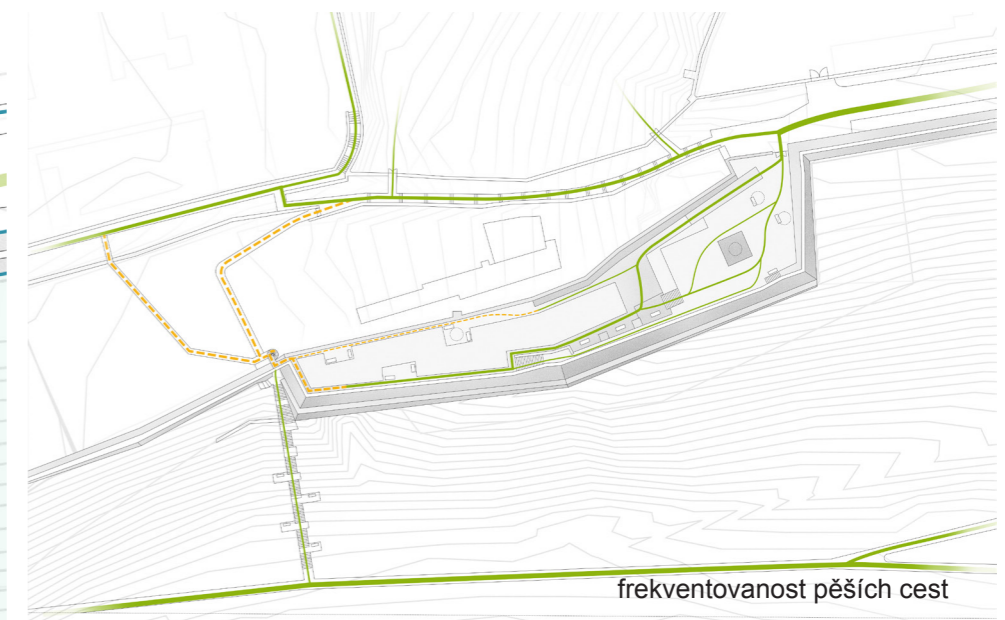
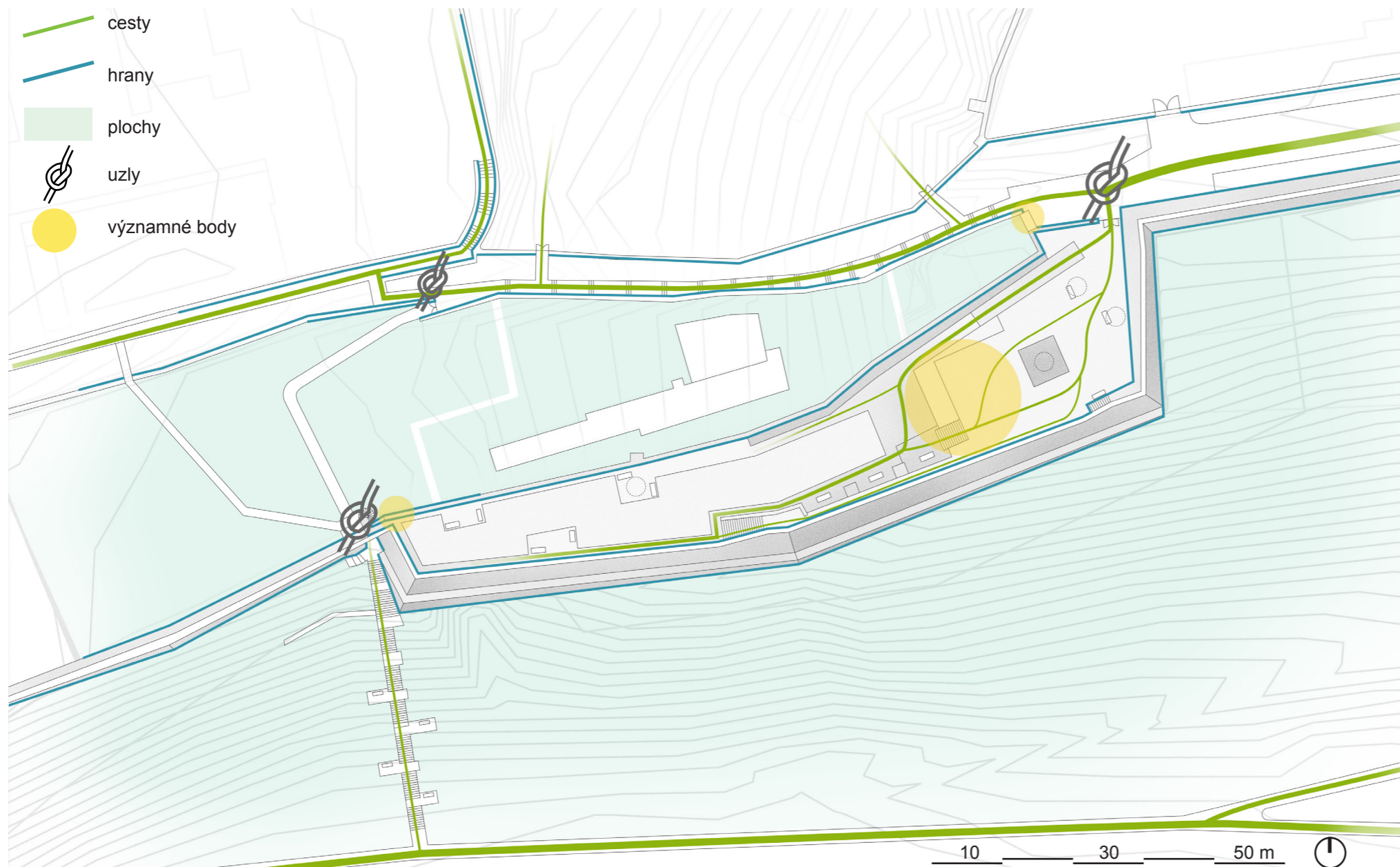

Bastion XXXI. U Božích muk;

C) záznam, analýza a interpretace veřejného prostoru v Praze

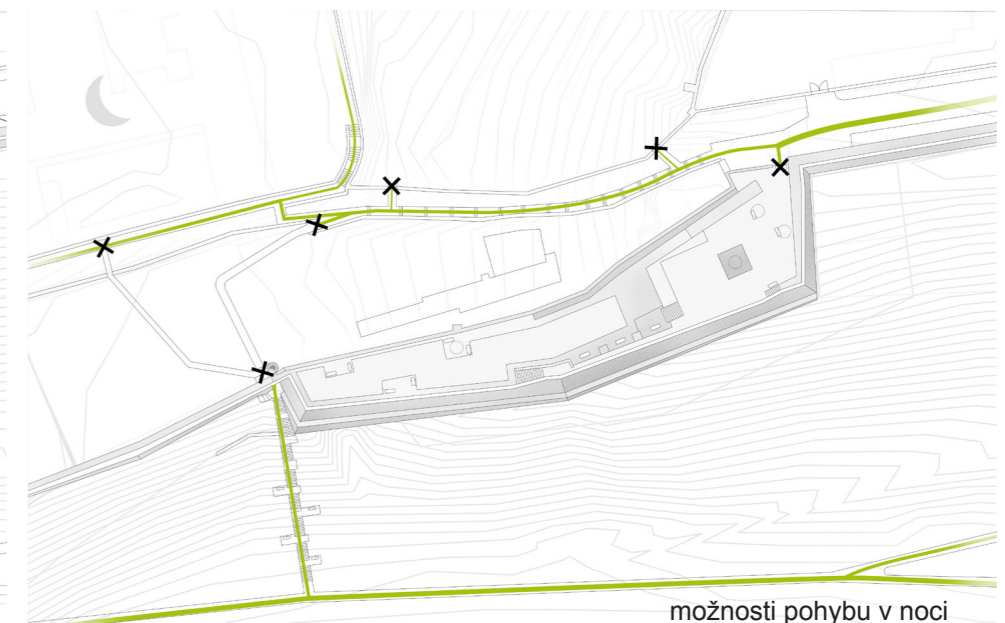
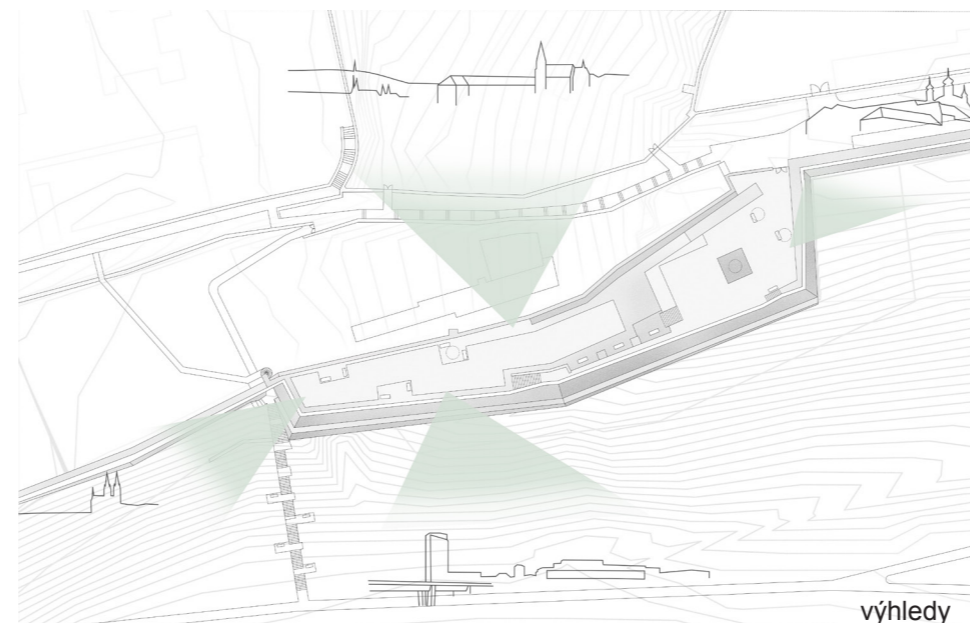
A. Bartáková, A. Bažant, J. Matoušek, D. Poloch

U3 Teorie 2015

Jedním z největších problémů bastionu je jeho napojení na přilehlé městské struktury. Přitom je však pěšky dostupný z několika stran. V současné době je ale uzavřen průchod skrz hradbu, který plnil funkci důležitého uzlového bodu. Navíc kromě prostupu z parku Folimanka směrem k univerzitnímu kampusu na Albertově umožňoval i přístup na bastion ze západní strany. Za předpokladu opětovného otevření této důležité spojnice by se významně zlepšila dostupnost celého území. Dalšího oživení místa by mohlo být dosaženo vytvořením kontinuální cesty po koruně hradby, která by mohla být realizována jen za pomoci drobných zásahů.

Využitelnost cestní sítě v okolí bastionu se však výrazně proměňuje mimo návštěvní dobu, kdy se uzavírá jak samotný bastion, tak zahrada Ztracenka a volný pohyb v oblasti je značně omezen.

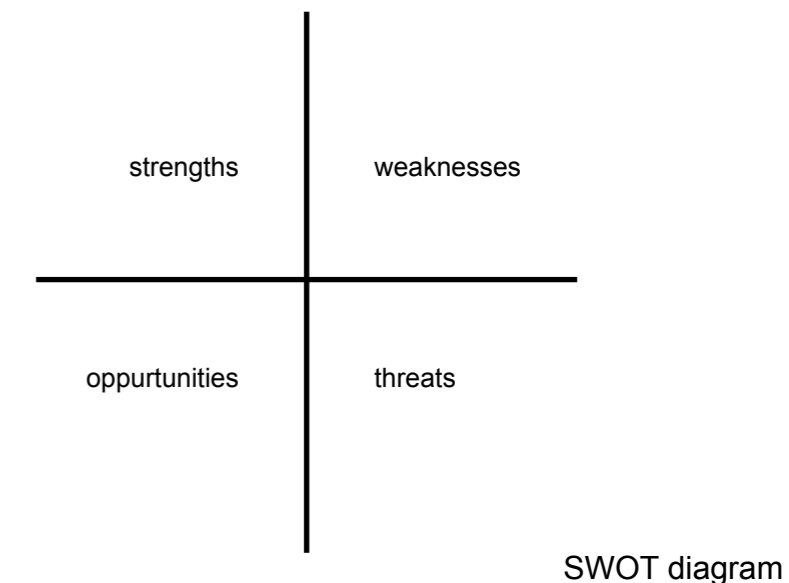
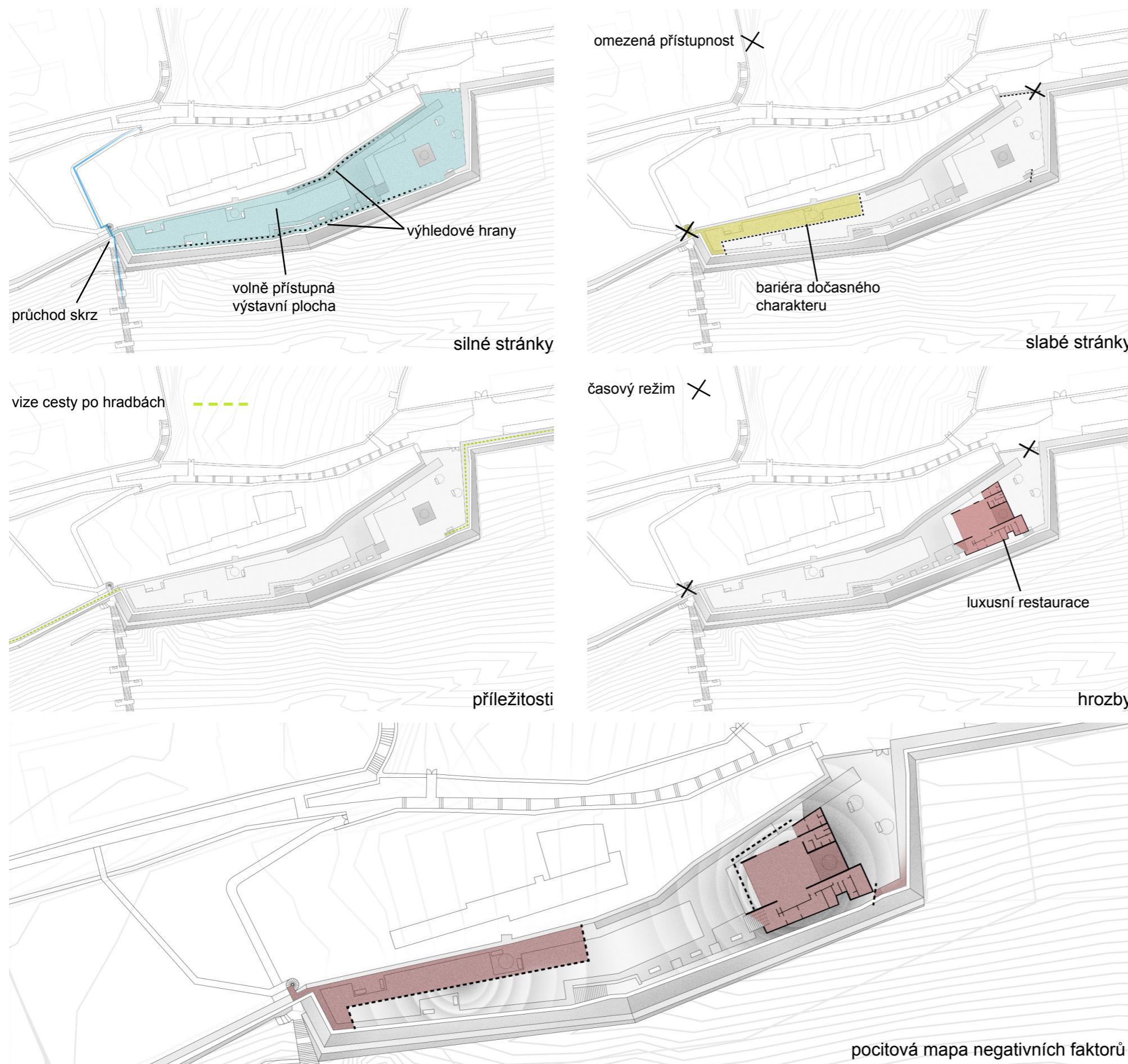

Bastion XXXI. U Božích muk

C) záznam, analýza a interpretace veřejného prostoru v Praze

A. Bartáková, A. Bažant, J. Matoušek, D. Poloch

U3 Teorie 2015

Projekt obnovy bastionu je výsledkem architektonické soutěže, která si kladla za cíl vytvořit nový veřejný prostor na území opuštěného a neutěšeného bastionu. Vítězný projekt přišel s konceptem proboření hradby, čímž se z bariéry stala propustná membrána.

Tento záměr však nebyl doposud naplněn, především z důvodu stále probíhajících prací na poslední etapě úprav okolí. Průstup, schodiště a průhledy jsou tak zatím jen nenaplněnou vizí, odrazem původního snu o zprůchodnění a propojení parků v okolí hradeb.

Pozitivním aspektem celého bastionu je to, že se jedná o pochozí plochu, kde se člověk může volně pohybovat jak po zpevněných, tak nezpevněných plochách. Jelikož prostor slouží jako galerie pod širým nebem, mohou lidé obdivovat výtvarná díla ze všech stran.

V současnosti je prostupnost celé plochy narušena kvůli statickým problémům hradby a kvůli tomu je značná část pochozí plochy ohraničena plotem a zábranami. Tím pádem je narušena možnost člověka sejít z bastionu na spodní úroveň, odkud by mohl jít buď do Folimanky, nebo Ztracenky.

Prvkem, který celému projektu nejvíce ubližuje, je luxusní restaurace, kvůli které si člověk v tomto prostoru připadá nepatřičně. Přitom původním záměrem bylo vytvořit objekt, který by svým provozem indukoval kulturní život a do oblasti by lidi přitáhl. Negativním aspektem je i provoz celého areálu a omezení s tím spjatá. Původně zamýšlený veřejný prostor s kulturním vyžitím se tak stává územím, které nemáme chuť opakovaně navštěvovat.